

ביצד מברכין

האכילה ולאחריה? והרי האי קרא מיבעי ליה למדינו שני דיןים אחדים העוסקים באופן חילולם של פירות אלו.⁽⁶⁾ [”הלוילים” מלשון ”חילולים” הוא]. הלול אחד מלמדנו דבר רחמנא, אם אין מעלה את פירות נטע רביעי לירושלים, **אחליה**, הוציאם לחולין על ידי שתפודם על מעות, ורק החדר, לאחר החילול, **אכליה**, רשאי אתה לאוכלם מחוץ לירושלים. ואידך, ההלול הנוסף בא למדנו, רק יין שהוא דבר הטעון שיריה [הינו], ”הלול” שמhalbיהם בו את ה' בבית המקדש וכפי שיבורר להלן] הוא זה שטעון חילול בשנה הרביעית, ורק בו נהוג דין ”נטע רביעי”, זайлוי כל פרי מלבד היין, שאינו טעון שיריה [הילול], אין טעון חילול, ומותר באכילה.

דהיינו, שלא נאמר דין ”נטע רביעי” אלא בכרם ענבים ולא בשאר פירות!
ומניין לנו רק ”יין” נחשב לדבר הטעון שיריה?
ובrabbi shmuel bar nachmani אמר רבבי יונתן,

ברכה מיוחדת לעצמו, מברך עליהם ”בורא מיני דשאים”⁽⁴⁾.

גמרא:

הגמרא דנה מהיכן נלמד החיוב לברכ ברכת הנהனין:

מנא חני מיili, מהיכן למדים דברים אלו שיש לברך על הפירות והירקות לפני האכילה ולאחריה?

דתנו רבנן: נאמר בפרשת נטע רביעי (ויקרא יט כד) ”ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קדש הלוילים לה” – מכך שנקטה התורה ” haloilos” [שהוא מלשון הילול ושבח] בלשון רבים, מלמד הכתוב שפירות אלו טעונים שני הלוילים [ברכות] באכילתן, ברכה אחת לפניהם, וברכה נוספת לאחריהם. מכאן אמר רב כי עקיבא: אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיברך⁽⁵⁾.

מקשה הגמרא וכי האי ”קדש הלוילים” להכוי הוא דעתך – למדינו שיש לברך לפני

5. הטעם שרבי עקיבא למד מפסק זה רק לחיוב ברכה שלפניה, ומה מוסיף על דברי תנא קמא, עיין בצליח' ובכיאורי הגרא"א על מסכת ברכות.

6. בשנה הרביעית, אף שהפירות כבר אינם אסורים ממש ערלה, יש בהם עדין קדושה ויש לאכלם ורק בירושלים או לחללם על מעות ואתה המעות להעלות לירושלים, וכפי שפירש רשי' על התורה (שם): ”ודבר זה הלוילים לה' הוא שנושא שם לשבח ולהילל לשמיים.”

(סוף פ"ז).

4. ולקמן (לו א) מבואר שעל קטניות ותבואה יש לברך לדעת רבי יהודה ”בורא מיני זרעים”. רקי בירקות [וקטניות] בפירות הארץ הוא מודה שיש לברך עליהם ”בורא פרי הארץ”, וכן נקט הנציב' בספריו מרומי שדה, אכן השאגת אריה (סימן כ"ג) סוכר שלדעת רבי יהודה לא תיקנו כלל נוסח ברכה של בורא פרי הארץ אלא על זרעים וקטניות מברכים ”בורא מיני זרעים” ועל שאר מיני הארץ מברכים ”בורא מיני דשאים.”